

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

LANDBOUBESTUURSPRAKTYKE

NOVEMBER 2011

MEMORANDUM

PUNTE: 200

Hierdie memorandum bestaan uit 14 bladsye.

AFDELING A**VRAAG 1.1**

1.1.1	A	B	C✓✓	D
1.1.2	A	B	C	D✓✓
1.1.3	A	B✓✓	C	D
1.1.4	A	C	C✓✓	D
1.1.5	A	B✓✓	C	B
1.1.6	A✓✓	B	C	D
1.1.7	A	B✓✓	C	D
1.1.8	A✓✓	B	C	D✓✓
1.1.9	A	B	C✓✓	D
1.1.10	A	B✓✓	C	D

(10 x 2) (20)

VRAAG 1.2

1.2.1	J✓✓
1.2.2	D✓✓
1.2.3	G✓✓
1.2.4	F✓✓
1.2.5	E✓✓
1.2.6	I✓✓
1.2.7	L ✓✓
1.2.8	A ✓✓
1.2.9	B ✓✓
1.2.10	H ✓✓

(10 x 2) (20)

VRAAG 1.3

1.3.1 Gronderosie ✓

1.3.2 Nader ✓ (Minder)

1.3.3 Optimum ✓ (Ideale, Beste)

1.3.4 Kalibrering/Kalibrasie ✓

1.3.5 Korttermyn/produksie lening ✓

1.3.6 Verlies ✓

1.3.7 Kontrole Beheer/ monitoring ✓

1.3.8 Organiese/Biologiese ✓

(perma-kultuur)

1.3.9 Depresiasie / waarde

vermindering ✓

1.3.10 Bemarking ✓

(10 x 1) (10)

TOTAAL AFDELING A : 50

AFDELING B**VRAAG 2: DIERE- EN GEWASPRODUKSIE****2.1.1 Verduidelik basiese prosedure van plaasbeplanning****Versameling van data:**

- Om huidige situasie te analiseer. ✓
- Enige data wat relevant is vir die bedryf. – klimaat, grond, markte ✓
(Enige 1)

(b) Klassifisering en evaluering van data

- Om die grondvermoë en velduitleg te bepaal. ✓
- Data moet geklassifiseer word in verskillende kategorieë en die invloed wat hierdie aspek sal hê op die onderneming. ✓
(Enige 1)

(c) Werklike plan van benutting van hulpbronne

- Om plaasaktiwiteite te koördineer en/of die bepaling van grond- en waterbestuur. ✓
- Finale beplanning vir die jaar/seisoen/dag om te verseker dat doelwitte bereik word. ✓
(Enige 1) (3)

2.1.2 Twee belangrike aspekte

- Finansies/kapitaal benodig ✓
- Plaasaktiwiteite/werk vir die dag ✓
- Advertering/bemarking van produkte ✓
- Besikbaarheid van hulpbronne/water ✓
(Enige 2) (2)

2.1.3 Vier maniere om grondstruktuur te verbeter

- Byvoeging van organiese materiaal/kompos/mis/organiese misstowwe, groenbemesting ✓
- Pas wisselbou toe ✓
- Bewaring bewerkings metodes
- Korrekte bewerkmetodes ✓
- Voeg kalk/gips by gronde ✓
- Organiese/biologiese boerderymetodes ✓
(Enige 4) (4)

2.2 Klassifiseer tipe kapitaal

- A --Bewegings kapitaal ✓
- B – Vaste kapitaal ✓
- C – Bedryfskapitaal/ Roerende/losgoedkapitaal/Vaste kapitaal ✓
- D – Bedryfskapitaal/Roerende/losgoedkapitaal ✓
- E – Vaste kapitaal: ✓
(5)

2.3 Vier faktore vir grond om te kan produseer

- Landboukundige/produksie vermoë van grond ✓
- Kwesbaarheid van gronde vir verandering of totale vernietiging ✓
- Klimaat ✓
- Korrekte bestuurspraktyke ✓
(4)

2.4 Tipe boerderystelsel EN een rede

- A = bestaansboerderystelsel – ✓

EN

- Handgereedskap/ geen meganisasie/ klein area beplant vir gesin. ✓
- Wanneer 'n boer net genoeg voedsel produseer om gesin te voed. ✓
- Maar verkoop nie baie nie/daar is geen wins. ✓
- 'n Boer spandeer niks meer as wat nodig is op insette nie. ✓

- B = Kommersiële boederystelsel – ✓

(Enige 1)

(2)

EN

- Duurder tegnologie/Meganisasie ✓
- Wanneer 'n boer produkte produseer hoofsaaklik om te verkoop. ✓
- Gemik op die maak van wins. ✓
- Hulle spandeer meer op insette. ✓
- Gemeganiseerd ✓

(Enige 1)

(2)

2.5 Beskryf die prosedure van versorging

- Verwyder modder/skoon maak/ Was dit deeglik met skoon water ✓
- Diens van masjien/ Ghries die toerusting indien van toepassing/ ✓
- Haal spanning af van bande onder spanning. ✓
- Herstel gebreke ✓
- Beskerm dit teen roes/maak seker dat dit droog is ✓
- Bêre dit veilig/beskutte plek ✓

(Enige 4)

(4)

2.6 Noem perspektief

2.6.1 Gewaswetenskaplike perspektief ✓

(1)

2.6.2 Tegnieiese perspektief/arbeidsperspektief ✓

(1)

2.6.3 Omgewingsperspektief ✓

(1)

2.6.4 Ekonomiese perspektief ✓

(1)

2.7 Onderskei tussen twee groepe arbeiders**2.7.1 Geskoolde arbeiders**

- Daardie arbeiders wat opgelei is en voorsien is van 'n sertifikaat ✓
- Weet hoe om 'n spesifieke taak op die plas te doen ✓
- Hy kan lees en skryf ✓

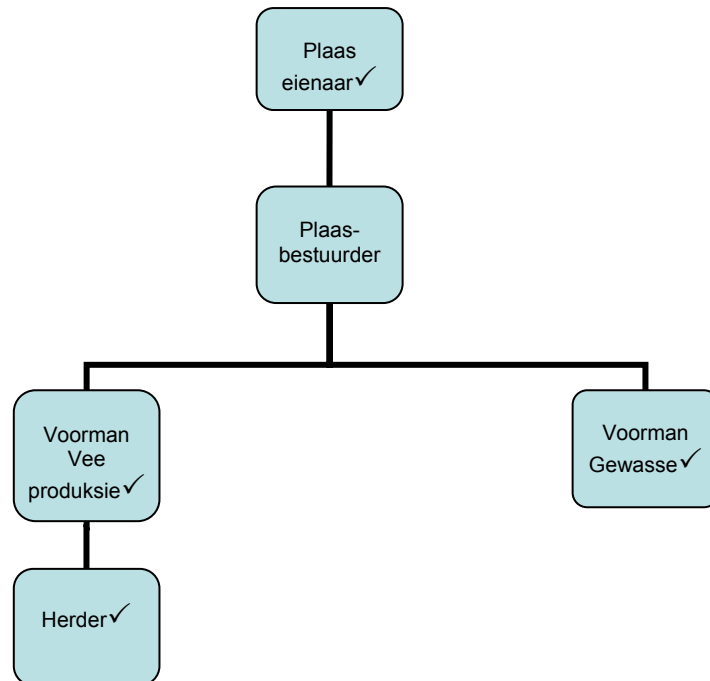
Ongeskoolde arbeiders

- Is nie opgelei nie ✓
- Verrig algemene take/take kan vinnig geleer en gedoen word deur die meeste mense ✓

(4)

Verduidelik voordele van vaardig geskoolde arbeiders

- 2.7.2
- Hoër moontlike inkomste vir plaas✓
 - Geskoolde landboukundige werkerskorps ✓
 - Verhoogde produktiwiteit /Toegewyd vir beter werklewering✓
 - Beter kwaliteit produk geproduseer✓
 - Minder breekskades/langer lewensduur van produk✓
 - Meer effektiewe gebruik van implemente ✓
 - Meer stabiele werkerskorps✓
- (Enige 4) (4)
- 2.8.1 **Identifikasie vanaf grafiek**
- (a) Week 2✓
- (b) Week 5✓
- (2)
- 2.8.2 **Hoër opbrengs – verifiëring**
- Nee✓
 - Die temperature gedurende week 5 en week 6 is te laag vir maksimale produksie. ✓
- (2)
- 2.8.3 **Twee praktyke om probleem op te los.**
- Plant die gewas vroeër. ✓
 - Maak gebruik van 'n kultivar met 'n korter groeiseisoen. ✓
 - Produseer die gewas in 'n kweekhuis/omgewingsbeheerde area. ✓
 - Bedek plante sodra temperature begin daal. ✓
 - Brand van materiaal langs die land sodra temperature daal onder die optimale temperatuur. ✓
 - Gesaaides/plantgewasse op noordelike helling✓
- (Enige 2) (2)

2.9 Organogram**Voetnota**

- Skematiese voorstelling✓
- Reguitlyn van bevelvoering = 3 punte – plaaseienaar, plaasbestuurder, enige een van die voormanne. Daarna geen punte
- Plasing van werker onder verkeerde voorman = 5 punte

(6)

[50]

VRAAG 3: REKORDHOUDING, FINANSIËLE STATE EN ENTREPRENEURSKAP**3.1.1 Noem vier landboukundige begrotings**

- Ondernemingsbegroting/produksiebegroting ✓
- Gedeeltelike begroting ✓
- Gelykbreekbegroting ✓
- Kapitaalebegroting ✓
- Geheelplaasbegroting ✓
- Kontantvloei begroting ✓
- Meganisasiebegroting ✓
- Begroting vir onderhoud en infrastruktuur ✓

(Enige 4) (4)

**3.1.2 Trek gedeeltelike begroting oor
Rubriek vir nasien:**

Verwagte inkomste:

- Naam van die produk/item wat verkoop word ✓✓
- Eenheidsprys ✓ ✓

Verwagte uitgawes:

- Naam van item ✓✓
- Eenheidsprys ✓ ✓

(8)

3.2 Vyf tipes rekords

- Finansiële rekord ✓
- Arbeidsrekord ✓
- Algemene rekord ✓ (enige landboukundige lewendige hawe rekord)
- Weiding en voerrekord ✓
- Veerekord ✓
- Meganisasierekord ✓
- Produksierekord ✓
- Medisyne rekords ✓
- stamboekrekords ✓

Voetnota: Enige relevante landboukundige veerekords.

(Enige 5) (5)

3.3 **Kopieer en voltooi vorme van lenings**

TYDSDUUR	LANGTERMYN-LENING	MEDIUMTERMYN-LENING	KORTTERMYN-LENING
Tydperk	10 jaar en langer✓ Enige langer as 10	2 tot 10 jaar✓ (nie net 2 of 10 jaar)	2 jaar en korter✓
Aanwending van kapitaal	Aankoop van grond ✓	Aankoop van masjinerie ✓	Aankoop van bemesting ✓

(6)

3.4 **Voltooi balansstaat (Foutiewe berekening moet positief gemerk word)**

- 3.4.1 (a) Kontant - R2 000✓ **of** Voorraad - R100 000✓
 (b) Voorraad - R100 000✓ **of** Kontant - R2 000 ✓
 (c) Krediteure - R11 613✓
 (d) Totale laste - R392 795✓ (4 x 1) (4)

3.4.2 **Berekening van netto waarde**

- R442 000 – R392 795✓ = R49 205✓
- Indien slegs antwoord: Netto waarde = R49 205 ✓✓ (2)

3.5 **Identifiseer brondokumente**

- 3.5.1 Faktuur/Kontantfaktuur ✓
 3.5.2 Kontant depositostrokke/Rekening deposito strokke✓
 3.5.3 Kredietnota/BTW faktuur/rekening ✓
 3.5.4 Kwitansie/Betalingsbewys ✓ (4)

3.6 **Onderskei tussen kontantvloeistaat en inkomstestaat**

- Kontantvloei is die beweging van fondse deur die besigheid ✓ gedurende 'n spesifieke periode en word verteenwoordig deur kwitansies van betalings. ✓
- Inkomstestaat is die rekord van finansiële transaksies ✓ en die daaropvolgende wins/verlies van die plaas. ✓ (4)

3.7.1 **Dui ekwivalente maand aan**

Februarie✓ (1)

3.7.2 **Twee redes vir die skielike daling in prys**

- Die boer het nie baie diere of diereprodukte om te verkoop nie so die inkomste was minder. ✓
- Die aanvraag na die spesifieke veeprodukte was laer en daarom was daar minder verkoop. ✓
- Daar was 'n oorvoorsiening op die mark en pryse het skielike gedaal. ✓
- 'n Skielike verlies aan diere (siektes,/natuurlike ramp/diefstal/roofoediere/probleemdiere) dus minder om te verkoop. ✓
- Verbod op uitvoere (Enige 2) (2)

3.7.3 **Bereken wins/verlies****Berekeninge**

Inkomste = 200 000 + 75 000 + 60 000 + 50 000 + 40 000 + 40 000 + 50 000
 + 60 000 + 100 000 + 150 000 + 250 000 + 350 000
 = R1 425 000✓

Uitgawe = 70 000 + 75 000 + 80 000 + 85 000 + 90 000 + 95 000 + 100 000
 + 100 000 + 90 000 + 80 000 + 70 000 + 80 000
 = R995 000✓

En bepaal

Boer het 'n wins✓ gemaak van R430 000. ✓ (merk positief)

(4)

3.8 **Trek oor en kategoriseer in die toepaslike kolom in besigheidsplan****AFDELING VAN 'N BESIGHEIDSPLAN**

BEMARKING	FINANSIËLE BEPLANNING
Wat is die vasgestelde standarde vir die verkoop van my produk?✓	Waar gaan ek die kapitaal bekom?✓
Waar gaan ek my produk verkoop?✓	Wanneer sal ek my gelykbreekpunt bereik?✓
Wat is die verbruikers se behoefte?✓	Hoeveel is die besigheidsregistrasiekoste en belasting? ✓

(6)

[50]

VRAAG 4: OES, WAARDETOEVOEGING, BEMARKING, AGRITOERISME EN BEDRYF**4.1 Verduidelik die belangrikheid van gradering**

- Om gehaltebeheer te verseker./ beter kwaliteit ✓
- Gradering is nodig om die geskikte gebruik van die produk te bepaal./ Vergemaklik bemarking ✓
- Hoe hoër die gehalte van die bosproduk, hoe hoër is die kwaliteit van die geprosesseerde/Aansporing om beter kwaliteit produk te lewer ✓
- Om die geoeste produk in voorgeskryfde klasse te verdeel. ✓
- Om die verbruiker te lei in die beskikbare kategorieë. ✓
- Beter prys van produk

(Enige 3) (3)

4.2 Doelwitte van prosessering

- Om die waarde van die produk te verhoog./verhoogde inkomste✓
- Om die raklewe/ stoortyd te verhoog/om die produk te preserveer. ✓
- Verbruikers se smaak te bevredig / Verbruikers vriendelik ✓
- Om oorvoorsiening van produkte te hanteer. ✓
- Makliker verpakking/hantering van produk. ✓

(Enige 3) (3)

4.3 Drie nie-chemiese metodes om mikro-organismes te beheer

- Verhitting✓
- Pasteurisasie✓
- Sterilisasie✓
- Blansjering✓
- Beroking✓
- Versuikering ✓
- Insouting✓
- Verkoeling/afkoeling/yskaste/vries/verkoelingsgeriewe✓
- Filtrasie ✓
- Ultraviolet lig (uv)/uitstraling✓
- Vakuumverpakking✓
- Droging/spreidroging/sondroog/lugdroging ✓
- Blik/Inmaak✓

(Enige 3) (3)

4.4 Rol van produsente-organisasie

- Doen marknavorsing/Bemarking ✓
- Adverteer die produk/Bevorder die produk/Promosie ✓
- Assisteer boere aangaande regulatoriese/beleidsaspekte en mark tendense✓
- Adviseringsdienste aan boere ✓
- Finansiële advies ✓

(Enige 3) (3)

4.5 Vyf vereistes vir verpakkingsmateriaal vir vleis

- Nie giftig ✓
- Deursigtig/deurskynend ✓
- Kan skoongemaak word ✓
- Maklik wegdoenbaar/ afbreekbaar ✓
- Verenigbaar met vleis ✓
- Ondeurdringbaar vir gasse en reuke ✓
- Weerstand bied teen meganisasie en temperatuur beskadiging ✓
- Herbruikbaar ✓
- Goedkoop wees ✓
- Lig wees in massa ✓
- Aanloklik/Aantreklik ✓
- Sterk genoeg ✓

(Enige 5) (5)

4.6 Doelwitte van Agri-SEB

- Verseker gelyke, billike inkomsteverspreiding ✓
- Deelname van voorheen benadeelde mense aan die ekonomie ✓
- Ekonomiese bemagtiging van vooraf benadeelde mense ✓
- Om die ongelykhede van die verlede reg te stel ✓
- Geslagsgelykheid ✓
- Grondhervorming teikens. ✓

(Enige 3) (3)

4.7.1 Definieer Agri-toerisme

- Lok reisigers, besoekers/toeriste ✓
- Na 'n gebied wat gebruik word vir plase/landboukundige doeleindes (landelike aktiwiteite) ✓
- Met bewaring in gedagte en geboue met landboufunksies. ✓

(Enige 2) (2)

4.7.2 Drie voordele van Agri-toerisme

- Effektiewe gebruik van hulpbronne ✓
- Verhoog die inkomste genereer deur plaaswerkers/plaaswerkers produseer items om te verkoop ✓
- Verhoogde werkverskaffing ✓
- Voordelig vir die gemeenskap betrokke ✓
- Opheffing van die kwaliteit van mense betrokke se lewens ✓
- Beskerming/Bewaring van die omgewing ✓
- Diversifikasie/ekstra inkomste ✓
- Bemaking van hul produkte ✓

(Enige 3) (3)

4.8 Ses faktore om in ag te neem voor oes

- Grootte van die plaas ✓
- Gewas/kultivar ✓
- Weer/klimaat/grondtoestande ✓
- Oesmetode ✓
- Tydskedule/wanneer om te begin en wanneer om klaar te maak ✓
- Stoorfasiliteite ✓
- Kondisie en beskikbaarheid van oesgereedskap/toerusting/masjinerie ✓
- Besikbaarheid van arbeid ✓
- Opsie om oeskontrakteurs te huur ✓
- Diens van oestoerusting ✓
- Indiensneming van seisoenale arbeiders ✓
- Vervoer van geoeste produk ✓
- Meting van die gereedheid van die gewas vir oes ✓
- Sortering en gradering ✓
- Marknavorsing ✓

(Enige 6) (6)

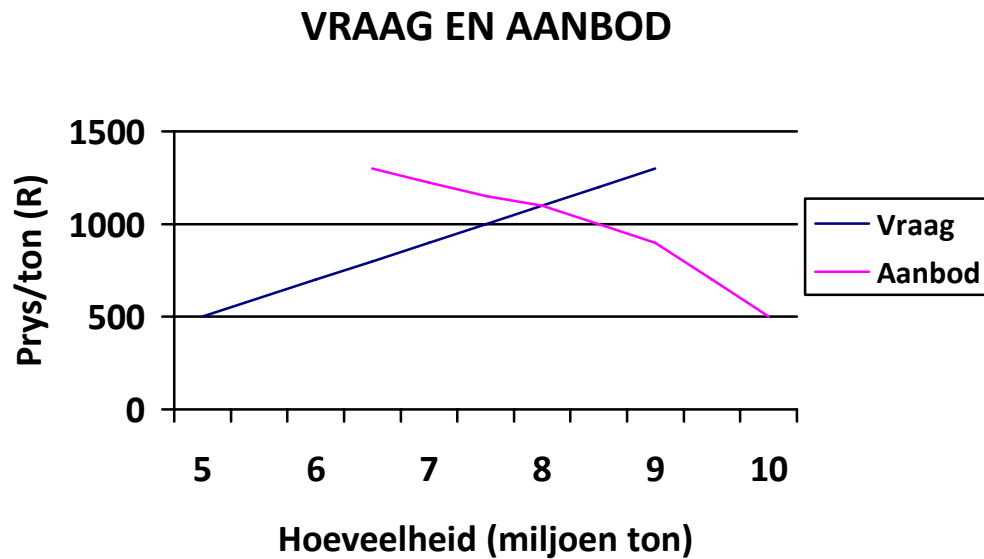
4.9.1 Definieer landboumark

- 'n Plek waar die aanbod van landbouprodukte ✓
- die aanvraag na die produk deur die verbruiker sal bevredig ✓

OF

- Enige plek waar 'n landboukundige ✓
- Sy/haar produk kan verkoop aan die verbruiker ✓

(2)

4.9.2 **GRAFIEK VRAAG EN AANBOD****Kontrolelys:**

Opskrif ✓ Benoeming Y-as ✓ X-as ✓ Aanbodgrafiek ✓ Vraaggrafiek ✓

(5)

4.9.3 **Ideale punt van vraag en aanbod**

By R1 100 per ton of by 8 miljoen ton ✓

(1)

4.9.4 **Term ideale punt**

Mark ewilibrium ✓ ewilibrium/ mark ewewig

(1)

4.9.5 **Verduidelik ideale punt**

Dit is die punt waar die hoeveelheid van die gewas voorsien dieselfde/gelyk is aan die hoeveelheid van die produk wat deur die mark benodig word. ✓✓

(2)

4.10.1 **Rede waarom plaastoerusting gevaarlik is**

- Skerp ✓
- Vinnig bewegend ✓
- Meganies ✓
- Oop masjinerie ✓
- Swaar ✓

(Enige 1) (1)

4.10.2 **Noem wetgewing**Wet op Beroepsveiligheid en Gesondheid/(Wet 85 van 1993)/
Veiligheidswetgewing ✓

(1)

4.11 **VERSLAG VIR KLEINBOER****A. Agri-toerisme**

- Donkieritte vir toeriste✓
- Demonstrasies van osse wat werk ✓

B. Besproeiing

- Boorgat om water te voorsien✓
- Dam om water te stoor ✓
- Grond om te besproei ✓

(Enige 2)

C. Meganisasie✓

- Muile wat werk✓
- Verkoop van produkte om trekker te koop. ✓
- Verkoop van muile om trekker te koop✓
- Verkoop van donkiekar om sleepwa te koop
- Kontrakteur om die grond te bewerk ✓

(Enige 2)

(6)
[50]

TOTAAL AFDELING B: 150
GROOTTOTAAL: 200